

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrške Slovence.

PRIHAJA VSAKO NEDELO.

Štara Novin na leto je venkam na njegov naslov 8 K.
Škúpno v 4 deset voo . . . . . 8 K.
Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijin List“ i na koncu leta „Kalendar Sroa Jezuševoga.“
Štara vsakega drebna je doma 10 šilov.

VREDNIK:

KLEKL JOŽEF

pleb. v Dolencib, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K temi se mere pošilati naročnine i vsi doplet, na
pa v tlekarne ali v Crenševoc.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Cren-
sovcih, Cserföld, Zalamegye.

Nedela po Treh Kralih I.

Židovje so vu svojoj džezeli samo edno cerkev meli v Jeruzalemi. Na velke svetke so ta romali. Dalešnji so več dnevov poti mogli včiniti. Kda je Jezuš dvanajset let star bio, je tudi šo s materjov vu cerkev. Svetki so minoli, domo so šli. Marija je zgubila svojega sina. Kak je vpamet zela, nazaj se je povrnola sv. Jožefom i ga je iskala. Krščanske matere, ne vidite, da vam Marija zgled dava, kak se i vi morete bojati za svoje sini i hčeri. Deca pri vas morejo biti, vsikdar je pred očmi morete meti. — Jas si dostokrat premišljam, kak je to, da či sinovje gori zrasedo i je mati kaj pita, samo kaj ta zmuviyo, pri stoli se tak kisilo držijo, liki bi loške jaboka grizli. Da je deca tak nepoštena svojim roditelom, nikaj drugo je ne vzrok, kak lagoja, nerazumna vzgojitev. Či se mati vsikdar krega, vsikdar muvi nad detetom, či vse svoje čemere nad detetom spuni, — kda dete gori zrasedo, ono tudi samo muvi nad materjov, vse svoje čemere nad materjov si stere; tak se je navčilo od matere. Nači ne ve. — Mati, štera si je vsikdar s lübeznostjov djala s svojim sinom i či sin grobi grata proti njoj, vsikdar lahko pravi: Tak, te sam si pa jas to zaslužila. Sam jas ne vsikdar lübezen kazala proti tebi? Na to sin nika ne de mogo odgovoriti. Njegovo mučanje je že požalüvanje.

Se spravljate vküp vu Narodini Svet?

Že dva meseca sta minola, da je novi red prišo. Pa ga kje vpamet jemlete? Nindri ne. Vse je pri starom. Ne ka bi boljše bilo, vse je od dneva do dneva hujše. Stari stebri so se vküp porušili, novi stebri, šteri bi novi svet

nosili, žmetno se rivajo z zemle. Ne mam na pameti, da bi slabo vlado krivio, vu nevoli je ona, vu velkoj stiski. Obečava, da vu drugoj polovici januara bode odebiranje poslancov vu narodno spravišče. Država de razdeljena na velke krajine, lahko na pol županije, tam bodemo na več poslancov na ednok votum davali. Mogoče je, da te čas, ka te vrsti te čteli, že nači zravna vlada. Doma po vesnicaj mo davali votume. Pitam vas zdaj že, ka more napraviti edna ves proti 200—300 vesnicam? Nika ne. Nego či si vesnice pogučijo, či cela krajina vküp drži, te de vaš votum kaj valao, meli te poslanca, koga si vi ščete. Zato vam pa skoz preporačamo, da bi Slovenski Narodni Svet nastavili. Mi želemo, da bi slovenskoga poslanika poslali vu narodno spravišče. Či nas pri odebiranji razno raztrgajo na več talov med Madjare i Nemce, gori vržemo pitanje, je li nam je vredno i eden stopaj včiniti, da bi glasüvali?

*

Komaj je dva meseca minolo od velke revolucije, že edno pa drugo nazaj vlečejo. Zaprva so se skrivali, zdaj že tu pa tam zdigavajo svojo glavo. Obečana je bila zemlja onim, ki je ne majo. To vsaki previdi, da zemla onomi sliši, ki jo dela. Zdaj že začnejo gučati, da ednomi kočiši boljše ide kak pa či de deset plügov zemle meo. Trbelo de, prej, hišo zidati, šker si spravljati. Odgovor naš je lehk. Razdeliti trbe zemljo, štera je poleg vesnic, tam ne de trbelo hiš zidati. Na slednje, či nikomi ne de trbelo zemlje, naj jo nihajo, nego naprej že ne trbe doli povedati. Do poštenoga žitka vsaki ma pravico vu svojoj domovini. Či šče doma delati, zakaj bi ga tirali, da bi si na tihinskom delo isko. Zakaj bi eden samo eden falat krüba — pa

nanč tistoga ne — jo, da drugi dva ali tri falate drži vu rokah.

*

Pazimo, da stari voji ne pridejo k nam vu novom plašči, da bi nam stari red nazaj postavili. Jezero let je trpela gospočina, zdaj nam je dani hip, da si sami napravimo novi red. Či zamüdimo, znovič mo mogli čakati jezero let na boljše čase.

Premirje.

Dec. 31. so bili krvavi poulični boji v mestu Aradu. Vogri so se proti postavljali in zato so je Rumani napadli. 5 mrtvi in 17 ranjenih je bilo na obeh straneh. Čehi so mesto Kassa zasedli. Vogron šteri so to mesto branili, so v krej vzeli 100 vojakov in 4 topov (štüke.) — V Budimpesti so imeli z borovanje (gyülés), na šterom so sklenoli, da vojaki dobijo rdeče kape, da se ločijo od drugih, šteri so nej več pod vojaškov oblastjov in dónok nosijo vojaško obleko. Sklenoli so tudi, da le tisti dobijo plačo, šteri redno opravljajo vojaško službo. — Za novoga vojnoga ministra je postavljeni grof Alexander Festetics.

Januar 1. V Budimpesti je velko bitje bilo med bolševiki in med narodnov obramlov. Zasedli so domobransko vojašnico in so močno začeli strelati. — V Požoni je tudi velki nemir bio na sv. večer. Bitje je bilo med vojaki in med redarji (rendör, policaj). Žrtev temu je bil 1 mrtvec in 17 ranjencev. — Na Rususkon bolševiki velki nemir dalajo. Zato ido angleške in amerikska čete proti tem. Dozdaj je že 8 hajovov prišlo v pristanišče Reval, kjer na süho stopijo in idejo pvoti mesti Rigi, štero najprle zasedejo.

2 januara je prišlo o Budimpesto 1800 francoskih vojakov. Med temi

vojaki so samo čarni lidje iz Afrike. Prišli so pod poveljem polkovnika Gueprodi in so bili prijazno sprejeti. Mesto so njim dali v „Rákospaloti.“ Čakajo ešče reč vojakov.

Velki razločki so med Taljani in Francozi mirovne točke gledoč. Taljani naimre pravijo, ka či se mir po točkaj francoskih sklene, te nede stalen, liki de vzrok ednomi novomi boji. — Vogrske vesnice v okolici Požona so tak zváno domobranksko društvo nastavili, štero šče domovino z orožjom braniti proti Čehom. — Močno razvijanje bolševikizmusu na Austro—Vogrskom straši tudi antanto, zato bodo na mirovni konferencijaj najprle bodočnost Austro—Vogrsko razlagali. — Vu plani antante Austro—Vogrsko gledoč so takše razmére, poleg šterih Vogrom samo tak zvana dolina — Alföld — ostane. Ove krajine pa vse k narodnosti spadnejo. — Antanta je komišijo poslala v Beč in v Budimpešto, štera naj pogledne kmetovalski položaj. — Ministerski predsednik Károlyi nas jako žalostnim glasom strošta vu začetku novoga leta ino pravi, da či bi to naprej znao, ka se godi, mira nikdar ne bi podpisao.

Jan. 5. Taljanom se ne vidi česko ropanje na Vogrskom. Bojijo se namreč, da se z Jugoslovani združijo in tak postanejo njim mogočni sovražniki (neprijatelji). — Vilson predsednik z družjenih držav ameriksanskih je v soboto 4 januara pogledno sv. Očo rimskoga.

Voditelje vogsrske države so že izprevidili, kak srtašno so zakrivili, da so soldačijo in stem vojaški red vničiti.

Dom i svet. — Glasi.

Ne ga reda. Što bi ga pa delo? Grofovje? Njihovo oblast smo strli, več jih ne trbe. Židovje? Njih nam tudi ne trbe. Gospoda? Vu bojni smo se vu njoj preveč vkanili. Edne sombotelske madjarske novine so krivile župana mesta Sombotela, da je židovskomi fiškališi vsikdar znao dopust (felmentés) spraviti. Za to je ništerno večerjo potrošo pri fiškališi. — Moj židovski sosid, veleposestnik Fr. je okrajnoga glavara na lovino pozavo, se pa ta ga je dao na železnico voziti. To vse vu ljudstvi vre. — Tak se kaže, da plemenito društvo vkup ostane, či do se včasi malo mogli vkup stisnoti, da sosidom mesto püstijo.

Za zlato trikrat več. V Somboteli je edna dekla zlate ponūjala — preveč fal. Zglašena je bila policaji, kde se je dovedlo, da je zlate vkradnola. Penez je nika že ponūcala, nego šuma je nazaj prišla, ar je avstrijska—vogsrska banka zlato trikrat dragše plačala.

Tabor prekmurskih Slovincov. V Radgoni na Števanovo se je vršo tabor. Prišli so i Prekmurci. Za predsednika so postavili vogsrskoga Slovincu z Beltinec. Sprejeli so revolucijo (odločbo): Prvi tabor prekmurskih Slovincov pozdravlja novo skupno vlado neodvisne države S. H. S. (Slovincov, Horvatov i Srbov) i jo prosí, da vzeme k malu pod svoje okrilje slovensko Prekmurje.

Srbi v Prekmurji. V Lendavi so Jugoslovani odvzeli Vogrom 6000 puškino so dobili v roke za 36000 k. srebra. Stotnik Jurišič je dne 28. dec. s četov mornarov šo v Mursko Soboto. Vogrsko vojaštvo je zbežalo. Kermedinski vlak, šteri bi 2 januara večer mogo iti v Soboto, je šo 3. proti gojdni, ar je vogsrske vojake pelo v Soboto.

Zakaj želemo samostojno samosvlado (autonomijo) za Slovence? Zato, ar se ne vūpamo vu vogsrskoj gospodi. Oni si ešče i tak od toga senjarijo, kak na pr. velki župan Ostffy, da bode lado magjarski jezik, da brezi njega nōnč mali rihtar ne de mogo stoj šteč biti. Ka, prej, ljudstvo razmi z samovlade, pravo je eden magjar. Či razmi ali pa ne razmi reči, to je vse edno, nego tem bolje čüti na sebi dozdašnje krivice i nika boljšega išče.

Razorožijo i na dugši dopust domo pošlejo vojake, rojene l. 1899 i 1900. Te so že više, kak poleg premirja. Vogrsko slobodno drži vojake.

Med 440 jezer prebivalcov Železne županije je 140 jezer Nemcov, 50—60 jezer Slovincov i Hrvatov.

Petrol na zburkano morje. Pravijo, da morje vtihšajo, či na vodo olje vlejejo. Tak velki župan Železne županije potrdjava, da so pomirili Slovence sobočke okrajine, da so njim več petrola razdelili — na škodo drugih okrajin, štere potem menje dobijo. Slovinci, je vredno za 1 liter petrola vse krivice pozabiti i požreti?

Jugoslovani so zasedli Čakovec, Prelog, Letino, Dolnjo Lendavo, Črensove, Mursko Soboto. Čakajo je v Kanizo i v Sombotel. Madjarskim novinam so Srbi na ednok simpatični — dobroprišli — gratali, veselijo se, da Srbi se skrbijo za prehrano, za vogelje i ka je najbolje potrebno, red napravijo. Jugoslovane so raznok razbili v Soboti. Tak se pravi, da 20 so jih morili. Poveljnika njihovoga Jurišiča so v roko strelili. Z Beltinec i z Lendavei so svoje vole nazaj šli. Kouje plebanošov beltinskoga i črensovskoga so s sehom vzeli. Jugoslovani ništerni so vūišli proti Radgoni s štūkom vred.

Vladni komisar dr. Obal Bela je, prej, obhodo slovensko krajino. Mi Slovinci Monošterske okrajine od toganika ne vemo. Od nasi brezi nas nika ne morete.

Vu Dolenskoj fari se je l. 1918. oženilo 3 parov. Narodilo se je 23. Med njimi samo 8 pojbov. Mrlo je 47. Med temi 20 vu španskom betegi.

Iščem pobožnoga, priletnoga, zdravoga dečka ali dovca, ki nema vole v zakon stopiti za sakača i slugo. Hromi vejak, če bi to službo mogo opravljati, se tudi rad vzeme. Kūhati njemi edno leto ne bo trebelo. Poskrbljen bo ešče po mojoj smrti za pošten, lehek žitek, če šče stalno v službi ostati. Plača 600 K na leto z dari vred. Pobožno življenje za nobo je ne samo dovoljeno nego i zapovedano. Zglasite se pri Klekl Jožef vp. pleb. v Črensovcih Cserföld Zalam.

Cehi i Jugoslovani so si dobri prijatelje. Že pod bojnov so dosta vkup hodili i se na žitek i smrt doli zavezali. Radi bi sosidje gratali, nego zmes je Nemška Austrija. Že pod bojnov je guč bio, da od Požuna prek Sombotela zasvojijo zemljo, štera je vkup prikapči. Na toj zemli je dosta Horvatov, med njimi pa ešče več Horvatov, ki so že pomadjarjeni.

Čehi ščejo vu društvo spraviti vse države, štere so nastanole na zemli bivše Austrije. Oni je ščejo voditi. Nemčijo de vodilo Bavarsko. Preusko se zaniči, ar Pozen, Šlezija k Poljskomi spadne. Tak i po programi češkoga predsednika Masaryka se razpusti Vogrsko, ar vse de moglo prek dati sosidi in si samo vogsrsko zemljo obdrži.

Društvo penezno „Phönix“ je v Somboteli ponūdilo, da društvo prek vzeme vojno posojilo za 6 let plača celo šumo. Vu 6 letah zoj bi društvo pobiralo. Samo se razmi, da so odklonili ponūdbo.

Vojno podporo bodo plačūvali do slednjega februara. Potem na vesnicah stavijo.

„Weltblatt“ piše: Ministerski predsednik Károlyi se je vūpao vu ententi: i zdaj ententa, Čehi, Rumuni, Srbi trgajo državo. Ka ešče ostane z Vogrskoga? Prvle je vsikdar kričo i zelo ločitev od Austrije. Spunila se je njemi žela. Zdaj pa žele konföderacijo — združitev — držav poleg Donave, ar Vogrsko raztrgano samo več živeti ne more. — Čehi i Rumuni skoz li dale predirajo na Vogrsko.

Jaboka so na odajo, po maksimal ceni, 1 kg 3—4 kor. Kde? Pove vredništvo „Novin.“